

ความร่วมมือระหว่างประเทศ ในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในแม่น้ำโขง International Cooperation Suppression of Crime on the Mekong River

นายสิทธินันท์ มานิตกุล

ผู้อำนวยการสำนักยุทธศาสตร์การเตรียมพร้อมและการป้องกันประเทศ
สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ

Mr Sitthinun Manitkul

Director Bureau of the Internal Security Strategy

E-mail: s_manitkul@yahoo.com

ความเป็นมา

1. แม่น้ำโขงเป็นแม่น้ำนานาชาติที่เชื่อมโยงประเทศจีนกับประเทศต่าง ๆ ในกลุ่มอินโดจีนเข้าไว้ด้วยกัน โดยมีต้นทางอยู่ที่มณฑลยูนนานของจีน ไหลผ่าน สปป.ลาว เวียดนาม ไทย กัมพูชา และไหลออกสู่ทะเลที่เวียดนาม ซึ่งมีความสำคัญในฐานะเป็นเส้นทางคมนาคมขนส่งและเส้นทางการท่องเที่ยวที่สำคัญ หลังการเกิดคดีปล้นเรือสินค้าจีนและฆ่าลูกเรือจีน 13 ศพในแม่น้ำโขง เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2554 ซึ่งมีผลกระทบอย่างมากต่อความเชื่อมั่นในความปลอดภัยของเส้นทางคมนาคมทางน้ำแห่งนี้ ส่งผลให้จีนสั่งหยุดการให้บริการเรือท่องเที่ยวที่ส่วนปริมาณการขนส่งสินค้าผ่านแม่น้ำโขงก็ลดปริมาณลงอย่างเห็นได้ชัด

2. รัฐบาลจีนให้ความสำคัญกับเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นอย่างมาก และได้สั่งให้เรือทุกลำห้ามแล่นในแม่น้ำโขงจากจีนตอนใต้-อ.เชียงแสน จ.เชียงราย โดยมีการเรียกเรือที่คงค้างอยู่ที่ท่าเรือเชียงแสนกลับหมดตั้งแต่วันที่ 14 ตุลาคม 2554 ทำให้ส่งผลกระทบต่อการค้าชายแดนไทย เวียดนาม สปป.ลาว และจีนตอนใต้ ซึ่งมีมูลค่าการค้าที่ท่าเรือเชียงแสนปีละกว่า 12,000 ล้านบาท เนื่องจากต้องอาศัยเรือบรรทุกสินค้าของจีนในการขนส่งแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อภาคการท่องเที่ยวลุ่มแม่น้ำโขงด้วย เนื่องจากเรือท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต่างเป็นเรือสัญชาติจีนด้วยเช่นกัน

3. เหตุการณ์การกระทำผิดในลุ่มแม่น้ำโขงที่เกิดขึ้นส่งผลให้หลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องแสวงหาแนวทางแก้ไข แต่เนื่องจากเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นบนพื้นที่ระหว่างประเทศ แนวทางการแก้ไขปัญหาจึงต้องอ้างอิงกฎหมายระหว่างประเทศ หรือระเบียบปฏิบัติระหว่างประเทศที่ยึดถือปฏิบัติ แต่ทว่าปัญหาอาชญากรรมในลุ่มแม่น้ำโขง โดยเฉพาะบริเวณสามเหลี่ยมทองคำ เป็นเขตแดนเชื่อมต่อระหว่าง 3 ประเทศ จึงเป็นช่องว่าง

ให้เกิดเป็นปัญหาที่ยูบย่นช่องว่างของกฎหมายระหว่างประเทศ หรือกรอบข้อตกลงต่าง ๆ

4. แม้ว่าอาณาบริเวณลุ่มน้ำโขงจะเป็นพื้นที่ภายใต้องค์กรระหว่างประเทศหลายองค์กร เช่น ASEAN โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion - GMS) คณะกรรมการแม่น้ำโขง (Mekong River Commission - MRC) เป็นต้น หรือกลไกคณะกรรมการประสานการดำเนินการตามความตกลงว่าด้วยการเดินเรือพาณิชย์ในแม่น้ำล้านช้าง-แม่น้ำโขง (The Joint on Coordination of Commercial Navigation on the Lancang - Mekong River among China, Laos, Myanmar and Thailand - JCCCN)

5. ปัญหาการกระทำผิดในลุ่มแม่น้ำโขงนั้นมิใช่เรื่องใหม่ที่เพิ่งเกิดขึ้น แต่เป็นปัญหาเรื้อรังที่เกิดขึ้นบ่อยบนพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำของลำน้ำแม่โขงอันเป็นพื้นที่ที่มีกลุ่มอิทธิพล มีกระทำความผิดกฎหมายอยู่หลายกรณี แต่การสังหารลูกเรือชาวจีนที่เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2554 นั้นเป็นการกระทำที่ร้ายแรง ส่งผลให้ปัญหาเรื้อรังนี้ได้รับความสนใจขึ้นมาอย่างฉับพลัน เหตุการณ์ดังกล่าวแม้ว่าจะเป็นเรื่องระหว่างประเทศแต่ประเทศไทยก็เป็นผู้รับผิดชอบต่อเหตุการณ์ดังกล่าว เนื่องจากพื้นที่ที่เกิดเหตุเป็นพื้นที่ที่อำนาจอธิปไตยของเวียดนามและลาวไม่สามารถดำเนินการได้เป็นพื้นที่ที่ถูกปกครองด้วยอิทธิพลของชนกลุ่มน้อย ซึ่งก่อปัญหาการปล้นเรือและยาเสพติดมาช้านาน

6. ประเทศในลุ่มแม่น้ำโขงตอนบน ซึ่งประกอบด้วย จีน เวียดนาม สปป.ลาว และไทย เห็นความสำคัญอย่างยิ่งถึงการรักษาความปลอดภัยบนลำน้ำโขง ตลอดจนความมั่นคงของพื้นที่ดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งไทยและจีนที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากการค้าระหว่างประเทศผ่านพื้นที่ระหว่างประเทศนี้

และทั้ง 4 ประเทศก็มีความเห็นพ้องต้องกันที่จะรักษาความมั่นคงร่วมกันในแม่น้ำโขง (Joint Statement) เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2554 ที่กรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน

7. ถ้อยแถลงร่วม (Joint Statement) 4 ฝ่ายเป็นการแสดงเจตนารมณ์ในการมุ่งปรารถนาการกระทำผิดในแม่น้ำโขงร่วมกันนำมาซึ่งการจัดตั้งกลไกความร่วมมือว่าด้วยการบังคับใช้กฎหมายในแม่น้ำโขงระหว่างประเทศทั้ง 4 หรือเรียกโดยย่อว่ากลไก 4 ประเทศ รวมทั้งจัดตั้งกลไกย่อยภายใต้กลไก 4 ประเทศ เพื่อจัดการกับสถานการณ์ความมั่นคงใหม่ในแม่น้ำโขง ประกอบด้วย การร่วมมือลาดตระเวน การจัดการประชุมกลไก 4 ฝ่ายเมื่อจำเป็นและเมื่อมีเหตุการณ์ฉุกเฉิน การส่งเสริมความร่วมมือบนพื้นฐานการเคารพอธิปไตย ความเสมอภาค และผลประโยชน์ร่วมกัน เพื่อแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดจากการดำเนินการตามถ้อยแถลงร่วมนี้ด้วยวิธีการเจรจา

8. ประเทศไทยให้การสนับสนุนความร่วมมือภายใต้แถลงการณ์ร่วมฯ อย่างเป็นรูปธรรม โดย 1) ได้จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการปรารถนาการกระทำผิดในแม่น้ำโขง (ศปข.) ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 25/2555 ลงวันที่ 24 มกราคม 2554 รับผิดชอบด้านการป้องกันและปรารถนาอาชญากรรม รวมถึงการประสานงานการลาดตระเวนทางน้ำและทางบก โดยมีกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 5 เป็นผู้รับผิดชอบในการบูรณาการปฏิบัติ และมีสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติรับผิดชอบในการกำกับดูแลระดับนโยบาย 2) การเดินทางของรองนายกรัฐมนตรี (พล.ต.อ.โกวิท วัฒนะ) ไปร่วมพิธีเปิดศูนย์ปฏิบัติการผสม (Combine Operation Center) ที่มีรองนายกรัฐมนตรีจีนเป็นประธาน 3) การส่งเจ้าหน้าที่ฝ่ายไทยไปปฏิบัติและประสานงานประจำในศูนย์ปฏิบัติการผสมของจีนที่เมืองท่ากวานเหล่ย 4) ส่งเจ้าหน้าที่ไปร่วมในขบวนเรือลาดตระเวนคุ้มกันเรือพาณิชย์ที่ปล่อยลงมาจากท่าเรือกวานเหล่ยถึงสามเหลี่ยมทองคำ โดยฝ่ายไทยจะจัดเรือขึ้นไปให้ความร่วมมือในการลาดตระเวนจาก

สามเหลี่ยมทองคำถึงท่าเรือเชียงแสนเพื่อนำเรือพาณิชย์เข้ามาเทียบที่ท่าเรือเชียงแสน ทั้งนี้ โดยไม่อนุญาตให้เรือกองกำลังร่วมลาดตระเวนของ 3 ประเทศ เข้ามาในเขตอธิปไตยของไทย 5) ส่งเจ้าหน้าที่เข้าสังเกตการณ์การร่วมมือลาดตระเวนในแม่น้ำโขง และ 6) การให้ความร่วมมือในด้านการแลกเปลี่ยนข่าวกรองและข้อมูลข่าวสาร

9. การเกิดขึ้นของกลไกความร่วมมือว่าด้วยการบังคับใช้กฎหมายในแม่น้ำโขงระหว่าง 4 ประเทศ และการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการผสมนั้นทำให้การดำเนินการด้านความมั่นคงบนพื้นที่ระหว่างประเทศนี้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งในทางการบังคับใช้กฎหมายและการปฏิบัติการเพื่อรักษาความปลอดภัยบริเวณดังกล่าว ซึ่งเป็นการสร้างความเชื่อมั่นแก่การค้าขายระหว่างประเทศ การท่องเที่ยว ตลอดจนการรักษาภาพลักษณ์ด้านความมั่นคงและเรียกความมั่นใจในความมั่นคงของทั้ง 4 ประเทศ ในสายตาประชาคมโลก

ข้อพิจารณาความมั่นคงในการแก้ไขปัญหา

1. แม่น้ำโขงเป็นเส้นทางเศรษฐกิจพาณิชย์ที่สำคัญของจีนตามยุทธศาสตร์ลงใต้ และยุทธศาสตร์นโยบายการพัฒนาณฑลทางภาคตะวันตกของจีน (Go West Policy) รวมถึง “ยุทธศาสตร์-เมืองหัวสะพาน” (Bridgehead Strategy) ซึ่งเห็นว่ายุทธศาสตร์ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่โดดเด่น กล่าวคือ มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเมียนมา สปป.ลาว และเวียดนาม และสามารถใช้เส้นทางดังกล่าวเชื่อมโยงมาถึงไทยและประเทศอาเซียนได้ จึงอาศัยจุดเด่นดังกล่าวทำหน้าที่เสมือนเป็น “หัวสะพาน” ของภาคตะวันตกเฉียงใต้ของจีนเพื่อเชื่อมดินแดนจีนตอนในกับประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียใต้ เพื่อขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม 5 ปี ฉบับที่ 12 ของจีน จะทำให้การค้าระหว่างภาคเหนือของไทยกับจีนตอนใต้ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง จีนจึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากไทย สปป.ลาว และเมียนมา ในการอำนวยความสะดวก

สะดวกในการเดินเรือและการบังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องกัน อาชญากรรมข้ามชาติในแม่น้ำโขง

2. จากนโยบายข้างต้นจีนได้มุ่งขยายบทบาท ของตนต่อประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion – GMS) ภูมิภาคอาเซียน และใน ระดับนานาชาติ ทั้งในด้านการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยใช้การดำเนินมาตรการเชิง รุกทางเศรษฐกิจ อาทิ ความร่วมมือสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ ระหว่างจีน เวียดนาม ลาว และไทย การพัฒนาเส้นทาง คมนาคมตามโครงการแนวระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor – NSEC) ในกรอบ อนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ซึ่งจะช่วยอำนวยความสะดวกใน การขนส่งสินค้าระหว่างไทย ลาว และจีนมากขึ้น และ การจัดทำเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน (ASEAN – China Free Trade Area) ข้อตกลงการเปิดเสรีทางการค้า (FTA) ไทย-จีน ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาแก่ ประเทศในหลายรูปแบบอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบเป็น เครื่องมือสำคัญในการขยายความสัมพันธ์และบทบาทต่อ ประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

3. จีนต้องการพิทักษ์ผลประโยชน์ด้านความ มั่นคงของจีนอย่างแท้จริง เนื่องจากแม่น้ำโขงเป็นจุด ยุทธศาสตร์สำคัญที่เชื่อมต่อเส้นทางส่งกำลังบำรุงครบ วงจรด้านตะวันตกจากแหล่งทรัพยากรในแอฟริกาและ ตะวันออกกลางผ่านเวียดนามและลาวเข้าสู่ทางตอนใต้ ของจีน ซึ่งมีมณฑลยูนนานเป็นศูนย์กลางแม่น้ำโขง มิได้ เป็นเพียงเส้นทางลำเลียงที่สำคัญเท่านั้น แต่พื้นที่โดย รอบเป็นแหล่งผลิตวัตถุดิบและเป็นตลาดระบายสินค้า ส่งออกของจีนด้วย เช่น มีเขื่อนบริเวณแม่น้ำโขงตอน ล่างกว่า 10 เขื่อน ส่วนใหญ่ได้รับทุนจากจีนเพื่อผลิต ไฟฟ้าให้จีน ขณะเดียวกันจีนได้ก่อสร้างตลาดระบายสินค้า ในลาวหลายแห่งเพื่อส่งต่อไปยังไทยและที่อื่น ๆ การที่ แม่น้ำโขงมีอาชญากรรมและการควบคุมธุรกิจผิดกฎหมาย โดยไม่ขึ้นตรงต่อทางการจีน รวมทั้งยังมีการกระทำอัน เป็นภัยต่อธุรกิจจีน โดยเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นของประเทศ

ได้นำขาดประสิทธิภาพในการแก้ปัญหา จึงทำให้จีน ต้องการเป็นผู้นำแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงอย่างยั่งยืน เสียเอง

4. รัฐบาลได้ตระหนักถึงโอกาสทางเศรษฐกิจ ในการเชื่อมต่อกับจีนตอนใต้และประเทศในลุ่มแม่น้ำโขง โดยการค้าชายแดนผ่านทางแม่น้ำโขงจากท่าเรือเชียงแสน จ.เชียงราย ไปยังท่าเรือเชียงรุ่ง ประเทศจีน เป็นประตู การค้าระหว่างประเทศไทยกับจีนตอนใต้ ทำให้สามารถ ทำการค้าชายระหว่างประเทศไทย-เวียดนาม-สปป.ลาว-จีน ได้มากขึ้น รัฐบาลได้มีนโยบายพัฒนาพื้นที่สำคัญในแนว ระเบียงเศรษฐกิจ NSEC และ GMS เชื่อมโยงจีน- เวียดนาม-สปป.ลาว-ไทย ทำให้มีการขนส่งสินค้าทาง โลจิสติกส์ การค้าชาย การลงทุนการหลั่งไหลของแรงงาน ต่างด้าว การเดินทาง และท่องเที่ยวมากขึ้น และมีการ คาดการณ์ว่าในปี 2559 ปริมาณการขนส่งสินค้าที่โดย เส้นทางเดินเรือแม่น้ำล้านช้าง- แม่น้ำโขงจะมากถึง 1.5 ล้านตัน จำนวนการขนส่งผู้โดยสารจะเกินกว่า 20,000 คน ซึ่งหมายถึงปริมาณการค้าและนักท่องเที่ยวที่จะมีมากขึ้น

5. ผลประโยชน์ร่วมกัน โดยสรุปไทย-จีนมี ผลประโยชน์ร่วมกันที่สำคัญคือ มุ่งสู่ความรุ่งเรืองทาง เศรษฐกิจ ต้องการยกระดับมาตรฐานการครองชีพของ ประชาชนในประเทศของตนให้สูงขึ้น โดยการส่งเสริม การค้าระหว่างประเทศ การลงทุนระหว่างประเทศ อุตสาหกรรม การท่องเที่ยว ในด้านพลังงานจีนต้องการ ผลิตกระแสไฟฟ้าพลังน้ำเพื่อใช้ภายในและส่งออกนอก ประเทศ ไทยต้องการเป็นลูกค้าที่สำคัญ ทั้งไทยและจีน ยังต้องการขยายการคมนาคมและการขนส่งระหว่างกัน ทั้งทางน้ำ (ตามลำน้ำโขง) ทางบก (ผ่าน สปป.ลาว และ เวียดนาม) และทางอากาศ ผลประโยชน์ร่วมกันที่สำคัญ ในระดับภูมิภาคคือ การร่วมมือกันพัฒนาเครือข่ายการ คมนาคมและการขนส่งในภูมิภาคให้ดีขึ้น ให้มีการถ่ายเท สินค้าแลกเปลี่ยนกันในภูมิภาคสะดวกรวดเร็วขึ้น นอกจาก นั้นทั้งไทยและจีนยังต้องการส่งเสริมเสถียรภาพทางการเมืองและสันติภาพในภูมิภาคด้วย

6. ความร่วมมือในการลาดตระเวนและการบังคับใช้กฎหมายในแม่น้ำโขงเพื่อป้องกันการเดินเรือเป็นความพยายามของจีนที่ต้องการให้เป็นความร่วมมือของ 4 ประเทศ ในการประสานการข่าวเพื่อปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ อาทิ การค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ และการค้าสิ่งผิดกฎหมาย ซึ่งเป็นต้นตอของความไม่สงบเรียบร้อยในแม่น้ำโขง ซึ่งไทยและจีนได้รับผลประโยชน์ด้านการพาณิชย์โดยตรงมากกว่าประเทศอื่น และในทางกลับกันหากไทยไม่ให้ความร่วมมือกับฝ่ายจีนแล้วจะถูกกดดันและกลายเป็นประเด็นที่กระทบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศต่อไป

7. การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติในแม่น้ำโขงจะส่งผลดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจบริเวณชายฝั่ง และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของทั้ง 4 ประเทศในการร่วมมือกันรักษาความปลอดภัยให้กับประชาชนบริเวณชายฝั่งแม่น้ำโขง ซึ่งในภาพรวมของความร่วมมือในการลาดตระเวนและการบังคับใช้กฎหมายในแม่น้ำโขงระหว่าง 4 ประเทศ และความต่อเนื่องในการแลกเปลี่ยนข่าวกรอง ตลอดจนการรักษาความปลอดภัยในแม่น้ำโขง ส่งผลให้การเดินเรือพาณิชย์ในแม่น้ำโขงมีปริมาณมากขึ้น จากสถิติพบว่ามียากถึง 20,000 ลำ/ปี การรักษาความปลอดภัยเพื่อให้มีการค้าขายที่สะดวกในพื้นที่แม่น้ำโขงจึงนับว่าเป็นผลประโยชน์ของทุกฝ่าย

8. อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่เกิดขึ้นในแม่น้ำโขง โดยเฉพาะพื้นที่รอยต่อระหว่างประเทศนี้ยังเป็นเรื่องยากที่จะสามารถแก้ไขให้หมดลงได้อย่างสิ้นเชิง ทั้งนี้ เนื่องจากว่าพื้นที่ดังกล่าวยังเป็นพื้นที่ที่อำนาจอธิปไตยของ 2 ประเทศอย่างเมียนมาและลาวยังไม่สามารถเข้าไปจัดการกับพื้นที่ดังกล่าวได้ และพื้นที่นั้นก็อยู่ภายใต้การครอบครองของชนกลุ่มน้อย และยังมีปัญหาอื่น ๆ อีกมาก เช่น การค้ายาเสพติด ตลอดจนสิ่งของผิดกฎหมายอื่น ๆ ซึ่งเป็นเรื่องยากที่จะได้รับการแก้ไขได้โดยเร็ว ทั้งนี้การแก้ไขต้องอาศัยกระบวนการภายในรัฐของประเทศเมียนมาและสปป.ลาวด้วย

ข้อเสนอแนะการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินการภายใต้ความร่วมมือของกลไก 4 ฝ่าย

1. เพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือแบบครอบคลุม (Comprehensive Cooperation) และส่งเสริมความเข้มแข็งของกลไกความร่วมมือด้านการบังคับใช้กฎหมายในแม่น้ำโขงอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเหตุการณ์ที่ผ่านมาพิสูจน์ให้เห็นว่าปัญหาจากกลุ่มอิทธิพล การลักลอบขนส่งยาเสพติด และปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติอื่น ๆ ซึ่งให้เห็นช่องว่างทางกฎหมายระหว่างประเทศที่ประเทศในแถบอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงยังไม่ครอบคลุม ตลอดจนต้องพัฒนาแผนการปฏิบัติการอย่างชัดเจนในด้านการรักษาความปลอดภัยและความมั่นคงระหว่างประเทศ และเนื่องจากระดับน้ำในแม่น้ำโขงมีความสำคัญต่อการเดินเรือ หากจีนมีการประสานงานให้ข้อมูลการปล่อยน้ำแก่ไทย จะช่วยเรื่องการบริหารจัดการความปลอดภัยในการเดินเรือและขนถ่ายสินค้าได้

2. ด้วยผลลัพธ์ของกลไกการร่วมมือการลาดตระเวนและการบังคับใช้กฎหมายที่มีความคืบหน้าทุกปี และจีนยังคงให้ความสำคัญกับพื้นที่แม่น้ำโขงอย่างมาก ซึ่งความมั่นคงปลอดภัยของเส้นทางเดินเรือเป็นผลประโยชน์ของจีน ไทยจึงควรให้ความร่วมมือในกลไกดังกล่าวต่อไป และแสวงหาผลประโยชน์เชิงรุกอย่างเป็นรูปธรรม อาทิ ความร่วมมือการแลกเปลี่ยนข่าวกรอง การพัฒนาระบบติดต่อสื่อสาร และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการรักษาความมั่นคงปลอดภัยในแม่น้ำโขง รวมทั้งการเสริมสร้างศักยภาพของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายและการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของไทย (Capacity Building) ซึ่งจีนพร้อมเปิดหลักสูตรสนับสนุนในเรื่องดังกล่าว

3. ผลักดันแนวทางการร่วมมือที่สามารถปฏิบัติได้และเกิดผลประโยชน์ต่อไทย ได้แก่ การร่วมมือพัฒนาพื้นที่ลุ่มแม่น้ำโขงตอนบน การพัฒนาระบบการสื่อสารในพื้นที่ และการวางแผนทางการประสานงานทางด้านการ

แลกเปลี่ยนข่าวกรองระหว่าง 4 ประเทศ

4. เน้นย้ำความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการป้องกัน ปรามปราม ตรวจตรา รวมทั้งหาข่าวความเคลื่อนไหวในด้านต่าง ๆ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับเรือสินค้าทุกประเทศที่ขนส่งสินค้าในแม่น้ำโขง ให้มีความปลอดภัยจากกลุ่มก่อความไม่สงบต่าง ๆ รวมทั้งประสานงานร่วมกันในการสกัดกั้นการทะลักเข้ามาของยาเสพติดซึ่งกลุ่มขบวนการยาเสพติดในประเทศเพื่อนบ้านยังนิยมใช้แม่น้ำโขงเป็นเส้นทางลำเลียงผ่านเข้ามาในประเทศไทย

5. ปัจจัยความสำเร็จของความร่วมมือ 4 ประเทศในการลดอาชญากรรมข้ามชาติในแม่น้ำโขงของฝ่ายไทยคือ การที่ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปรามปรามการกระทำผิดในแม่น้ำโขง (ศปปข.) ควรสนับสนุนการดำเนินงานต่าง ๆ ของ ศปปข. เพื่อกลไกสำคัญที่จะทำให้ความร่วมมือ 4 ประเทศมีผลเป็นรูปธรรม สามารถทำหน้าที่เป็นกลไกระหว่างประเทศร่วมกับทุกฝ่ายได้อย่างเข้มแข็งและต่อเนื่อง และมีบทบาทในการเจรจาต่อรองเพื่อลดความพยายามมีอิทธิพลของจีนในแม่น้ำโขงบริเวณที่เป็นเขตแดนไทย การดำเนินการร่วมมือลดการตระเวนของ ศปปข. ที่จัดกำลังพลเข้าร่วมสังเกตการณ์กับอีก 3 ประเทศ ช่วยให้จีนไม่สามารถกดดันไทยได้ ทั้งนี้ งบประมาณการดำเนินการของ ศปปข. มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะดำรงความต่อเนื่องของความร่วมมือ 4 ประเทศในการลดอาชญากรรมข้ามชาติในแม่น้ำโขง

6. ความสงบเรียบร้อยในแม่น้ำโขงยังยากที่จะเกิดขึ้นอย่างแท้จริง เพราะปัจจุบันฝั่งของรัฐบาลทหารเมียนมาก็ยังเกิดการสู้รบกับกองกำลังไทยใหญ่อยู่เสมอ แม้ว่าจะมีการลงนามหยุดยิงเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2554 ส่วนฝั่งลาวก็ยังยากจนอยู่มาก และชายแดนบริเวณดังกล่าวมักถูกรุกจีนก็เข้ามาลงทุนเปิดบ่อนกาสิโน King Romans จึงมีความเป็นไปได้ที่จะยังคงมีการสร้างอิทธิพลและกระทำการผิดกฎหมาย ประเทศผู้มีส่วนเสียประโยชน์ทางตรงอย่างจีนและไทยไม่สามารถเข้าไปยุ่งเกี่ยวเรื่องภายในประเทศของเมียนมาและ สปป.ลาว สิ่งทั้งสอง

ประเทศทำได้ดีที่สุดในการแก้ไขปัญหานี้ก็คือการสร้างความตกลงระหว่างประเทศขึ้นมา และต้องใช้ความพยายามผลักดันให้มีการปฏิบัติตามความตกลงดังกล่าว อยู่เสมอ และในระยะยาวก็ต้องยกระดับความร่วมมือขึ้นเมื่อถึงโอกาสอันเหมาะสม ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสร้างแรงกดดันให้เมียนมาและลาวเร่งปรับปรุงแก้ไขเรื่องภายในของตนเองเพื่อรักษาผลประโยชน์จากเรื่องระหว่างประเทศซึ่งเมียนมาและ สปป.ลาวเองก็เป็นผู้มีส่วนได้เสียในผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นเป็นจำนวนไม่น้อย

7. การทำลายระบบนิเวศเกาะแก่งในแม่น้ำโขงและความเสื่อมล้ำของการพัฒนาและผลประโยชน์ของแต่ละประเทศ เป็นผลให้เกิดการกระทำผิดกฎหมายในแม่น้ำโขง เพราะเหตุดังกล่าวไม่ได้เสียหายเฉพาะระบบนิเวศแต่กระทบถึงวิถีการดำรงชีวิตที่เคยเป็นมาของผู้คนสองฝั่งโขง การเบียดเบียนและช่วงชิงการใช้ทรัพยากรโดยไม่มีมาตรการดูแลเรื่องดังกล่าว ทำให้ชาวประมงที่สูญเสียอาชีพจากการทำลายเกาะแก่ง อีกทั้งยังเป็นคนกลุ่มน้อยในเมียนมาและ สปป.ลาวที่ได้รับผลกระทบจากความเสื่อมล้ำทั้งภายในและภายนอกประเทศเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรม

8. การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยความร่วมมือที่ร่วมกันสร้างขึ้นมานั้น เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ดี แต่ยังไม่สามารถที่จะสร้างความปลอดภัยและความมั่นคงให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริงได้และยิ่งเมื่อพิจารณาสถานการณ์ปัจจุบันแล้วการคาดหมายถึงความปลอดภัยและความมั่นคงตลอดไป จนถึงการร่วมกันพัฒนาพื้นที่ดังกล่าวเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ร่วมกันอย่างมั่นคงและยั่งยืนยังเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยาก ปัญหาต่าง ๆ ยังคงปรากฏบริเวณตามแนวลุ่มแม่น้ำโขง นอกจากความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับการลาดตระเวนและการบังคับใช้กฎหมายด้านความมั่นคง อย่างไรก็ตาม การมุ่งเน้นไปในทางการใช้กำลังปรามปรามเป็นหลัก ไม่ใช่ว่าการแก้ปัญหาในระยะยาว ไทยควรผลักดันให้มีความร่วมมือในการพัฒนาพื้นที่ตามแนวลุ่มแม่น้ำโขงอย่างรอบด้าน เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตคน

ชุมชน และประชาชนของทั้ง 4 ประเทศ เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาย่างมั่นคงและยั่งยืน โดยดำเนินการผ่านยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่ชายฝั่งแม่น้ำโขง (Coastal Area) จะเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหอาชญากรรมข้ามชาติในแม่น้ำโขงได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน อาทิ การพัฒนาในกรอบระเบียบเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion Economic Corridor) และความร่วมมือด้านการเดินเรือพาณิชย์ในแม่น้ำโขงในกรอบคณะกรรมการประสานการดำเนินการตามความตกลงว่าด้วยการเดินเรือพาณิชย์ในแม่น้ำล้านช้าง-แม่น้ำโขง (The Joint Committee on Coordination of Commercial Navigation on the Lancang-Mekong River – JCCCN) รวมถึงกรอบการพัฒนาที่ยั่งยืนในภูมิภาคแม่น้ำล้านช้าง-แม่น้ำโขง

9. สร้างความไว้วางใจของประชาชนในพื้นที่ตามลำน้ำโขงที่มีต่อกฎหมายและข้อบังคับในการต่อต้านอาชญากรรม เสริมสร้างความรู้เท่าทันอันตรายของอาชญากรรมร้ายแรง และปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เกิดหลักนิติธรรมในภูมิภาค และส่งเสริมความสามารถของเจ้าหน้าที่หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของทั้ง 4 ประเทศผ่านการฝึกฝนให้สามารถตอบสนองสถานการณ์ความมั่นคงและปลอดภัยในลำน้ำโขงได้ดีขึ้น

10. การแข่งขันระหว่างมหาอำนาจในการรักษาอิทธิพลในภูมิภาคนี้ มีนัยสำคัญของการพัฒนาลุ่มน้ำโขงไม่เพียงแต่จีนที่ต้องการมีอิทธิพลในพื้นที่แม่น้ำโขง แต่ในภาพรวมยังมีญี่ปุ่นภายใต้ความร่วมมือ Japan-Mekong Cooperation ซึ่งญี่ปุ่นร่วมมือกับไทย สปป.ลาว กัมพูชา เวียดนาม ยกเว้นจีน ขณะที่แนวคิดของรัฐบาลสหรัฐฯ ภายใต้การนำของประธานาธิบดีบารัค โอบามา ตั้งแต่ปี 2553 ให้สหรัฐฯ เข้ามามีส่วนในการจัดการลุ่มแม่น้ำโขงภายใต้ความร่วมมือระหว่างสหรัฐฯ กับประเทศลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่าง หรือความริเริ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่าง (Lower Mekong Initiative - LMI) ซึ่งสหรัฐฯ ร่วมมือกับไทย กัมพูชา สปป.ลาว เวียดนาม

เมียนมา ยกเว้นจีน ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างปรับปรุงร่างแผนปฏิบัติการกรอบข้อริเริ่มลุ่มน้ำโขงตอนล่าง ปี 2558-2563 เพราะฉะนั้นเวลานี้จีนก็มี Extra Regional Power คือมีญี่ปุ่นกับสหรัฐฯ เข้ามาเป็นคู่แข่งในการมีความสัมพันธ์เป็นพิเศษ ซึ่งต่างสนับสนุนงบประมาณที่จะเข้ามาร่วมกันพัฒนาในโครงการต่าง ๆ กับประเทศลุ่มแม่น้ำโขง ระเบียบเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ และตะวันออก-ตะวันตก จึงเห็นได้ว่าไม่ได้มีจีนประเทศเดียวที่ต้องการมีบทบาทเป็นสำคัญในลุ่มแม่น้ำโขง ซึ่งการขยายอิทธิพลของมหาอำนาจนี้เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ และแน่นอนว่ามีข้อดีและข้อเสียด้วยเหตุนี้ประเทศไทยจึงจำเป็นที่จะต้องกำหนดท่าทีที่เหมาะสม โดยการรักษาดุลอำนาจในอนุภูมิภาค ขณะเดียวกันก็สามารถแสวงหาประโยชน์จากการพัฒนาและพัฒนาขีดความสามารถในสร้างภูมิคุ้มกันปัญหาความมั่นคงได้อย่างสอดคล้องกับผลประโยชน์ของชาติ